

РЕЗЮМЕТА НА ПУБЛИКАЦИИТЕ НА

ДОЦ. Д-Р СВЕТОСЛАВ ХРИСТОВ МАЛИНОВ

за конкурса за академичната длъжност „професор“
по професионално направление 3.3. Политически науки (Политология
– Политически идеи),
обявен в Държавен вестник, бр.24 от 17 март 2023 г.

ПОКАЗАТЕЛ В 3 (Хабилитационен труд – монография)

Опасни умове. Опити върху политическия радикализъм на XIX век,
София: УИ „Св. Климент Охридски“, ISBN 978-954-07-5401-7, 2022, 254
страници.

РЕЗЮМЕ

Монографията е в областта на историята на политическата мисъл и е фокусирана върху шест европейски мислители - Жозеф дьо Местр (1753-1821), Хуан Доносо Кортес (1809-1853), Артюр дьо Гобино (1816-1869), Хюстън Чембърлейн (1855-1927), Макс Щирнер (1806-1956) и Жорж Сорел (1847-1922). Най-важното и оригинално в настоящото изследване е, че за първи път тези мислители се разглеждат заедно като представители на „политическия радикализъм“ в рамките на определен исторически период, наречен „дългия XIX век“ (по Хобсбом). В **Увода** авторът започва с дефиниране на понятието „радикализъм“, употребено за първи път през 1820 г., смисловата еволюция на което е представена в синтезиран вид по следния начин: 1) в началото радикализмът е обозначава предимно всички нагласите за повече демокрация, социализъм, хуманизъм, т.е. левия спектър; 2) след Втората световна война става ясно, че антидемократизмът и антисоциализмът могат да бъдат не по-малко радикални спрямо установения ред, т.е. включва се и десният спектър; 3) в началото на XXI век, макар и запазил критичното си отношение към статуквото, радикализмът е предимно фрагментиран и контекстуален, без всеобхватна визия за обществото и света, силно плурализиран в рамките на ляво-десния спектър, черпещ идеи на практика отвсякъде – религия, икономика, наука, философия.

Връщайки се съзнателно към XIX век, авторът предлага дефиниция, извлечена от Морис Блок (1816-1901). Според нея радикализъм е *следването на определени идеи в политиката без съобразяване с*

обстоятелствата, многообразието, сложността на човешката природа и общества, и то следване до логическия им край, тесногърдо, едностранчиво и праволинейно без оглед на реалните последствия за реалните хора. Изтъкнати са две основни предимства на предложената концепция – тя е изведена от мислител от XIX век, фокусиран върху мислители от XIX век и същевременно е близо до съвременното разбиране, че радикализмът може да бъде както ляв, така и десен. Използван е подход, наречен „почтителна екзегеза“. Това не е нова методология, а преднамерен отказ от нещо, което често се вменява като задължение в академичните среди и се смята за научно постижение, а именно – отказ от критичен анализ, опровергаване на ключови тези, демонстриране на противоречия, разкриване на слабости. Относно вече споменатите радикални мислители е много по-трудно, а и по-стойностно, техните идеи да бъдат разбрани и подредено възпроизведени, отколкото да бъдат твърде критично анализирани. Възстановяването на непредубедеността и въздържането от импулсивно политическо порицаване е единственият начин да отидем отвъд екстравагантностите на радикалното политическо мислене и да прозрем неговия смисъл и основания.

Разгледаните автори са групирани по двойки в три части като „реакционери“, „расисти“ и „анархисти“. Идеите на всеки един от тях са разгледани в тясна връзка с историческия контекст чрез кратки биографии с политически акцент. Отделните глави имат сходна структура, която започва с очертаване на теоретичния фундамент на водещите идеи след което се преминава към по-конкретното ниво на политическото. **Първа част „Реакционери“** започва с **„Жозеф дьо Местр: контрареволуционерът“** с представяне на неговото разбиране за Божественото провидение и природата на човека; след това се преминава към критиката на Френската революция, която води към отричане на Просвещението, достигащо до открита защита на ирационализма в политиката. Накрая се демонстрира така характерното за политическия радикализъм „достигане до логическия предел“, което у Местр е откровената възхвала на насието и войната и свързаните с нея добродетели. **„Хуан Доносо Кортес: антилибералът“** обяснява неговата християнска философия на историята и разбиране за човека, в което централната роля е отредена на догмата за първородния грях и последствията му за човешкото мислене и действие. Акцентът е поставен върху дълбоката критика на либерализма и социализма, осъществена върху изцяло теологическа основа. Изтъкната е тезата, че радикализмът на неговите идеи дава възможност за избор не само относно противопоставянето между либерална демокрация и тоталитаризъм, но и чрез алтернативната опозиция между традиционно легитимиран авторитаризъм и секуларизирани политически уредби.

Втората част „Расисти“ започва с главата „Артюр дьо Гобино: бащата на расизма“; разгледана е неговата специфична философия на историята, чрез която е обяснено зараждането и гибелта на всички човешки цивилизации. Произходът и развитието на расите са в основата на неговата безпрецедентна „расова диалектика“ на историческото развитие, утвърждаваща расовото неравенство. Следвайки самоотвержено логиката на своя расов детерминизъм, Гобино достига до единствения възможен извод – позорното физическо и морално израждане на цялото човечество, което нищо не може да предотврати. След биографичните данни в „Хюстън Стюарт Чембърлейн: антисемитът“ е изяснен неговият метод за „творческо изобразяване на историята“, позволяващ налагането на цялостен наратив върху историческото развитие, плод на въображението на автора. Разгърната е расовата теория на Чембърлейн, която, за разлика от Гобино, е изцяло оптимистична. Чистата и висша раса не е безвъзвратно останала в миналото, а предстои да се роди и даде нов тласък на човешката цивилизация. Преди това обаче трябва да се припознае и доведе до край историческия сблъсък между евреи и германи - залогът в тази битка е душата на европейското човечество. Мистичният расистки оптимизъм е споен с краен национализъм и антисемитизъм. Победата на германите е единствената възможност за расов разцвет, мир, и благоденствие на всички останали народи.

Последната трета част „Анархисти“ започва с главата „Макс Щирнер: Единственият“. Положени са сериозни усилия да се представи неговата специфична терминология, тъй като той е единственият измежду разглежданите мислители, написал оригинален философски труд. Изясняването на неговите трудно преводими понятия „себеотчуждение“ и „себевладеене“ е съчетано с извличане на всички политико-теоретични следствия от дълбоката критика, на която те служат за основа. Направен е опит да се конструира „позитивния“ проект на Щирнер чрез изясняване на неговата идея за „съюз на егоисти“ и прокарването на дистинкция между „революция“ и „въстание“. Анализът отвежда към парадоксалния извод, че въпреки философския си радикализъм идеите на немския мислител се оказват консервативни от практико-политическа гледна точка. Последният разгледан автор е „Жорж Сорел: апологът на насилието“. Макар и обявил себе си за марксист, осъщественият от него синтез между идеите на Анри Бергсон и Карл Маркс поражда тежки съмнения дали изобщо може да бъде причислен към марксистката традиция. Специално внимание е отделено на понятието „социален мит“, което е най-важният принос на Сорел в историята на политическата мисъл. Внимателно е проследена връзката между оригиналната „бергсонянска“ версия на марксизма и откровената апология на насилието.

Нашето изследване може да се смята за част от една своеобразна история на забравените, отхвърлените или рядко споменаваните

политически мислители, които никога не са се доближавали до разпознаемостта на принадлежащите към „канона“ и до статута на „класици“. Теоретичното наследство на безспорните имена добива много по-ясни контури на фона на неизвестните и спорните. Изследвайки радикализма, ние поставяме акцента върху *начина на мислене* за политиката, а не толкова върху съдържанието – това ни позволява да видим фундаментална близост между съдържателно различните автори, включени в нашата книга. Всички обаче са радикални съгласно предложената в началото на монографията дефиниция. Същевременно са радикални и като стил, т.е. отличават се с прекомерна категоричност и безкомпромисност, съчетавайки убедеността в собствената си правота с безпощадна критика на всяка идейна алтернатива. Не избягват крайностите, а съзнателно ги търсят. И сякаш изпитват скрито задоволство, ако идеите им са разрушителни или опират до насилие - всъщност някои и открито го защитават. Макар и да принадлежат към ясно различими оформили се впоследствие идеологически фамилии, в контекста на XIX век те се оказват обединени от по-дълбоко духовно родство – това на политическия радикализъм.

Френската революция поставя целия XIX век в перспективата на идеята за промяна. Сами по себе си радикални, събитията във Франция отварят нови хоризонти пред мисленето за възможностите за социална промяна. Естественният песимизъм на консерватизма се оказва под обсадата на многобройните проекти на политическия оптимизъм. Очевидността, че промяната е възможна и задължителна, вдига бариерите пред социално-политическото въображение. Ако социално-политическата промяна е осъществима и желана, то към какъв „прекрасен нов свят“ трябва да се стреми човечеството? На този въпрос политическите автори на XIX век са ни дали ненадминати като количество и разнообразие отговори. Те обхващат възможно най-широкия идеен спектър, започващ със защита на традицията и завършващ с нейното пълно и безусловно заличаване в името на разюздани и самонадеяни проекти.

Всички възможни отговори са сякаш с еднаква валидност, никой все още не е безвъзвратно дискредитиран и окончателно отхвърлен. Надежда за бъдещето хранят всички – консерватори, романтици, утилитаристи, либерали, националисти, империалисти, социал-дарвинисти, прото-нацисти, прото-фашисти, расисти, социалисти, комунисти, анархисти... Битката за политико-идейно надмощие става все по-ожесточена, но изглежда и напълно непредсказуема. XX век е отворен за всички, непревзетите му духовни територии подканят всеки да развихри волята си за мощ. Политико-теоретичното наследство на XIX век е твърде сложно и многолико, за да разчитаме да го разберем само чрез класиците. То съдържа подмолни характеристики, които само традиционно не-класическите автори могат да изразят. Във вечния диалог за политиката и

нейните цели единствено радикалните мислители са в състояние да ни покажат докъде може да достигне въображението на човека като политическо животно. Техните опасни умове ни отвеждат до самия край на политическото мислене, към който бедната фантазия на „традиционните класици“ никога не е смеела да пристъпи.

Dangerous Minds. Essays on the Political Radicalism of the XIX Century, Sofia: St. Kliment Ohridski University Press, ISBN 978-954-07-5401-7, 2022, 254 pages.

ABSTRACT

The monograph is in the field of the history of political thought; it focuses on six European thinkers - Joseph de Maistre (1753-1821), Juan Donoso Cortes (1809-1853), Arthur de Gobineau (1816-1869), Houston Chamberlain (1855-1927), Max Stirner (1806-1856), and Georges Sorel (1847-1922). What is most important and original in this study is that for the first time these thinkers are considered together as representatives of "political radicalism" within a particular historical period called the "long nineteenth century" (after Hobsbawm). In the **Introduction** the author presents three stages in the evolution of the term 'radicalism', first used in 1820. In the beginning, radicalism referred primarily to attitudes for more democracy, socialism, humanism, i.e. the left spectrum. After the Second World War it became clear that extreme right anti-democratic and anti-socialist ideas could be no less radical in their subversion of the established order. Finally, at the beginning of the XXI century, although retaining its critical attitude towards the *status quo*, radicalism is primarily fragmented and contextual, lacking an overarching vision of society and the world, highly pluralised within the left-right spectrum, drawing ideas from virtually everywhere - religion, economics, science, philosophy.

Returning to the XIX century, the author offers a definition drawn from Maurice Block (1816-1901). According to it, radicalism is the pursuit of certain ideas in politics without regard for the circumstances, diversity, and complexity of human nature and societies, and pursuing them to their logical end, narrow-mindedly, one-sidedly, and straightforwardly without regard for the real consequences for real people. Two main advantages of the proposed concept are highlighted: it is derived from a XIX century thinker focused on XIX century thinkers, and at the same time it is close to the contemporary understanding that radicalism can be both left and right. An approach called "respectful exegesis" was used. This is not a new methodology, but a deliberate abandonment of something that is often considered a duty and a scholarly achievement in academia, namely, critical analysis, refuting key theses, demonstrating contradictions, exposing weaknesses. Regarding the radical thinkers already mentioned, it is much more difficult, and more valuable, to understand and

reproduce their ideas in an orderly way than to analyse them too critically. Restoring open-mindedness and refraining from impulsive political censure is the only way to go beyond the extravagances of radical political thinking and understand its meaning and rationale.

The authors examined are grouped in pairs into three parts as "reactionaries", "racists" and "anarchists". The ideas of each thinker are examined in close relation to historical context through brief biographies with a political emphasis. The individual chapters have a similar structure, beginning by outlining the theoretical foundation of the leading ideas then moving to the more specific level of the political. The first part (**Reactionaries**) opens with "**Joseph de Maistre: the counter-revolutionary**" examines his understanding of divine providence and the nature of man; it then moves on to a critique of the French Revolution that leads to a repudiation of the Enlightenment, culminating in an open defence of irrationalism in politics. Finally, the "pushing to the logical limit" so characteristic of political radicalism is demonstrated, which in Maistre is the open praise of violence and war and the virtues associated with them. "**Juan Donoso Cortes: the anti-liberal**" begins with his Christian philosophy of history and understanding of man, in which the dogma of original sin and its implications for human thinking and action is given the central place. The emphasis is on the profound critique of liberalism and socialism, carried out on a purely theological basis. It is argued that the radicalism of its ideas provides a choice not only concerning the opposition between liberal democracy and totalitarianism, but also through the alternative opposition between traditionally legitimized authoritarianism and secularized political regimes.

The second part (**Racists**) begins with the chapter "**Arthur de Gobineau: the father of racism**"; his specific philosophy of history is examined, through which the rise and fall of all human civilizations is explained. The origins and development of the races are at the heart of his unprecedented "racial dialectic" of historical development, affirming racial inequality. Self-righteously following the logic of his racial determinism, Gobineau reaches the only possible conclusion - the shameful physical and moral degeneration of all humanity, which nothing can prevent. After the biographical sketch in "**Houston Stuart Chamberlain: the anti-Semite**", his method of "creative recreation of history" is clarified, allowing for the imposition of an overall narrative on historical development born by author's imagination. Chamberlain's racial theory, which, unlike Gobineau's, is entirely optimistic, is presented. The pure and superior race is not irretrievably consigned to the past, but is yet to be born and give new impetus to human civilization. Before that, however, the historic clash between Jews and Germans must be recognized and brought to an end - the soul of European humanity is at stake in this battle. Mystical racist optimism is welded to extreme nationalism and anti-Semitism. The victory of the Germans is the only possibility for racial flowering, peace, and prosperity for all other peoples.

The final third part (**Anarchists**) begins with the chapter "**Max Stirner: der Einzige**". A serious effort has been made to present his specific terminology, since he is the only one among the thinkers under consideration to have written an original philosophical work. The elucidation of his untranslatable notions of "self-alienation" and "self-possession" is combined with an extraction of all the political-theoretical implications of the profound critique on which they serve as a foundation. An attempt is made to construct Stirner's "positive" project by clarifying his idea of a "union of egoists" and drawing a distinction between "revolution" and "insurrection." The analysis leads to the paradoxical conclusion that, despite their philosophical radicalism, the German thinker's ideas turn out to be conservative from a practical-political point of view. The last author examined is "**Georges Sorel: the apologist of violence**". Although a self-proclaimed Marxist, the synthesis he made between the ideas of Henri Bergson and Karl Marx raises serious doubts as to whether he can be classified in the Marxist tradition at all. Special attention is paid to the notion of "social myth," which is Sorel's most important contribution to the history of political thought. The relationship between the original "Bergsonian" version of Marxism and the open justification of violence is carefully traced.

This study can be considered part of a kind of history of the forgotten, rejected or rarely mentioned political thinkers who never approached the recognition of those belonging to the "canon" and the status of "classics". The theoretical legacy of the uncontested names acquires much clearer contours against the background of the unknown and the controversial. In exploring radicalism, we focus on *the manner of thinking* about politics, not so much on the content - this allows us to see a fundamental similarity between the substantively different authors included in our book. However, all are radical according to the definition proposed at the beginning of the monograph. At the same time, they are also radical in style, i.e., they are distinguished by their excessively categorical and uncompromising rhetoric, combining the conviction of their own rightness with a ruthless critique of any ideological alternative. They do not avoid extremes, but consciously seek them. And they seem to feel a hidden satisfaction if their ideas are destructive or resort to violence - in fact, some openly defend it. Although they belonged to distinct ideological families that later took shape, in the context of the XIX century they appeared to be united by a deeper spiritual kinship - that of political radicalism.

The French Revolution puts the next century in the perspective of the idea of change. Radical in themselves, the events in France opened up new horizons for thinking about the possibilities of social change. The natural pessimism of conservatism found itself under siege by the multiple projects of political optimism. The obviousness that change is possible and necessary raises the barriers to social and political imagination. If socio-political change is feasible and desirable, what "brave new world" should humanity aspire to? To this question the political writers of the XIX century have given us answers

unsurpassed in quantity and variety. They cover the widest possible ideological spectrum, beginning with the defence of tradition and ending with its complete and unconditional obliteration in the name of dissolute and presumptuous projects.

All possible responses seem to have equal validity, none yet irrevocably discredited and finally rejected. Hope for the future is cherished by all - conservatives, romantics, utilitarians, liberals, nationalists, imperialists, social Darwinists, proto-Nazis, proto-fascists, racists, socialists, communists, anarchists... The battle for political and ideological supremacy is becoming increasingly fierce, but it also seems completely unpredictable. The XX century is open to all; its unconquered spiritual territories invite everyone to unleash their will to power. The political-theoretical legacy of the XIX century is too complex and multifaceted to rely on understanding it only through the classics. It contains subversive features that only traditionally non-classical writers can express. In the eternal dialogue about politics and its goals, only radical thinkers are able to show us how far the imagination of man as a political animal can go. Their dangerous minds take us to the very edge of political thinking, to which the poor imagination of the "traditional classics" has never dared to step.

ПОКАЗАТЕЛ Г 5 (Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор")

Критика на политическия рационализъм. Изследване върху политическата мисъл на Едмънд Бърк, София: издателство "Гутенберг", ISBN 954-9943-56-9, 2004, 240 страници

РЕЗЮМЕ

Основната цел на монографията е да предложи цялостна интерпретация на политическата мисъл на Едмънд Бърк (1729-1797). В **глава първа и втора** се демонстрира, че подобно намерение е изключително трудно за осъществяване, поради натрупалите се през последните две столетия разнопосочни интерпретации на неговото творчество, причисляващи го към традиции и направления, смятани за противоположни. В научната литература Бърк е бил смятан за утилитарист и поддръжник на естественото право, за близък до Лок и за критик на неговия емпиризъм и либерализъм, за категоричен опонент на Русо и негов съмишленик относно морала и ролята на държавата и дори за антипод на Маркс и негов съмишленик относно социалното неравенство и колониализма. Това разнообразие в съчетание с напрежението между ролята на Бърк като политик и мислител поражда множество недоразумения и противоречия относно неговите идеи, които можем да

наречем за удобство „проблемът Бърк“. Нашата цел е да постигнем такава интерпретация на теоретичното наследство на Бърк, която да предложи решение на „проблема Бърк“ чрез анализ на идейния контекст на политическата му мисъл и съдържащите се в нея противоречия. След проследяване на научния дебат, оформен около „проблема Бърк“, авторът обосновава предпочитанията си в полза на традицията на естественото право като най-подходяща рамка на анализа. Критикувана е методологическата постановка (формулирана най-убедително от Куентин Скинър), отхвърляща изобщо възможността за цялостно и непротиворечиво интерпретиране на политическите мислители.

В глава трета и четвърта са разгледани две ключови, но незаслужено пренебрегвани традиции в идейния контекст на английския XVIII век – емпиризмът на английското обичайно право и скептицизмът на августовския хуманизъм. Това позволява както успешно осмисляне на разнообразието от идеи, присъстващи в творчеството на Бърк, така и отхвърляне на тезата за духовното родство между него и Дейвид Хюм, чийто емпиризм и скептицизм имат чисто философска основа. Посочен е религиозният фундамент на анти-просвещенския и анти-рационалистки патос, споделят както от Бърк, така и от видните представители на августовския хуманизъм като Джон Драйдън, Джонатан Суифт и Семюъл Джонсън.

Глава пета защитава тезата за принадлежността на Бърк към християнското разбиране на естественото право. Чрез подробен текстуален анализ не само на негови публикации, но и на парламентарни речи и лична кореспонденция окончателно се опровергава тезата за неговия утилитаризъм. Обяснена е и пряката епистемологическа връзка между християнската метафизика и политическата му мисъл. Става дума за подхранването от догмата за първородния грях разбиране на човешкия разум, също толкова непълноценен и покварен, както и самата човешка природа. **В глава шеста** са изложени основните „позитивни“ политически идеи на Бърк за същността и ролята на държавата, връзката между политика и религия, между Църква и държава, ролята на собствеността, качествата на управляващите и благоразумието като основна политическа добродетел. Развита е тръгващата още от Цицерон класическа защита на най-добрата държавна уредба като баланс между монархически, аристократически и демократически елементи на управление.

Глава седма и осма представят Бърк като критик на идеите и практиката на радикалните дейци на Френската революция. Разгледани са основните му аргументи срещу доктрините за обществения договор и правата на човека. Осъществена е връзката между неговите епистемологически идеи, свързани с християнското разбиране на ограниченията на човешкия разум, и самоуверената „социална метафизика“ на революционерите. За него това са не само теоретично

погрешни, но и политически опасни доктрини, които могат да нанесат вреди на всяко добре уредено общество. Затова от критика на идеите се преминава към критика на практиките на Френската революция. Обяснено е и често неразбираното разминаване между тази критика и защитата на Американската революция. Изтъкнати са направените още през 1790 г. точни прогнози за неизбежното нарастване на насилието и бъдещата военна диктатура във Франция, олицетворена от Наполеон чак след смъртта на Бърк.

В глава девета е направена последната стъпка по посока на доказването на вътрешното единство на идеите на Бърк. За целта е използвано понятието „интуиция“, разбрано в контекста на философията на Анри Бергсон. Обединяващата интуиция в политическата мисъл на Бърк е определена като „страх от произволна власт“; в този контекст „произволна власт“ е дефинирана като власт, чийто единствен източник е неограничената човешка воля, независимо дали е индивидуална или колективна. Неин източник може да бъде както абсолютната монархия, така и пряката власт на народа, чието мнозинство отхвърля мъдрите ограничения на традиция, религия и закон и тласка всяка държава към насилие и разруха. Френската революция за първи път отваря вратата тъкмо пред тази нова форма на произволна власт.

Заключението предлага последно обобщение на теоретичното наследство на Бърк с въвеждането на понятието „политически рационализъм“ на британския политически философ Майкъл Оукшот, който обвързва рационализма с модерността и го разглежда изцяло в перспективата на политиката. Разгръщането на модерната рационалистка нагласа в сферата на политическото мислене и действие се оказва дълбинно свързано с политическия перфекционизъм. Съгласно тази политическа нагласа воден от светлината на разума човек е в състояние непрестанно да подобрява обществените институции до постигане на съвършен политически ред; традицията следователно е препятствие пред човешкото усъвършенстване, което трябва да бъде преодоляно чрез нова колективна воля, родена от правилно насочен интелект. Заключителната теза на монографията е, че като политически мислител и държавник Бърк е самата противоположност на политическия рационалист, докато политическата му мисъл е завършена критика на политическия рационализъм.

Critique of Political Rationalism. A Study on the Political Thought of Edmund Burke, Sofia: Gutenberg Press, ISBN 954-9943-56-9, 2004, 240 pages

ABSTRACT

The main goal of the monograph is to offer a comprehensive and coherent interpretation of the political thought of Edmund Burke (1729-1797). **Chapters 1 and 2** demonstrate that such an intention is extremely difficult to realize because of the divergent interpretations of his work that have accumulated over the last two centuries, assigning Burke to traditions and movements that are considered to be opposed. In the scholarly literature, he has been regarded as a utilitarian and a supporter of natural law, as close to Locke and a critic of his empiricism and liberalism, as a strong opponent of Rousseau and as close to him on morality and the role of the state, and even as the antipode of Marx and sharing his criticism of social inequality and colonialism. This diversity, combined with the tension between Burke's roles as a politician and thinker, gave rise to a host of misunderstandings and controversies about his ideas, which we might for convenience call the 'Burke problem'. Our aim is to arrive at an interpretation of Burke's theoretical legacy that offers a solution to the 'Burke problem' through an analysis of the ideological context of his political thought and the contradictions it contains. After tracing the scholarly debate shaped around the 'Burke problem', the author justifies his preference in favour of the natural law tradition as the most appropriate framework of analysis. The methodological presupposition (formulated most convincingly by Quentin Skinner), which rejects the possibility of a comprehensive and uncontroversial interpretation of political thinkers altogether, is criticized.

Chapters 3 and 4 examine two key but undeservedly neglected traditions in the ideological context of eighteenth-century England: the empiricism of English common law and the scepticism of Augustan humanism. This allows both a successful conceptualization of the diversity of ideas present in Burke's work and a rejection of the spiritual kinship between him and David Hume, whose empiricism and scepticism have a purely philosophical basis. The religious underpinnings of the anti-enlightenment and anti-rationalist pathos shared both by Burke and by prominent representatives of Augustinian humanism such as John Dryden, Jonathan Swift and Samuel Johnson are pointed out.

Chapter 5 defends the thesis that Burke accepts the Christian understanding of natural law. Through detailed textual analysis not only of his publications but also of parliamentary speeches and personal correspondence, the thesis of his utilitarianism is definitively refuted. The direct epistemological link between Christian metaphysics and his political thought is also explained. At issue is the understanding founded on the dogma of original sin that human

reason is as vulnerable and corrupt as human nature itself. **Chapter 6** sets out Burke's basic 'positive' political ideas about the nature and role of the state, the relationship between politics and religion, between Church and State, the role of property, the qualities of government and prudence as a basic political virtue. The classical defence of the best form of government as a balance between monarchical, aristocratic and democratic elements of government, which goes back to Cicero, is developed.

Chapters 7 and 8 present Burke as a critic of the ideas and practices of the radicals of the French Revolution. His main arguments against the social contract and human rights doctrines are examined. The relationship between his epistemological ideas, linked to a Christian understanding of the limitations of human reason, and the revolutionaries' self-conscious "social metaphysics" is explored. For him, these are not only theoretically wrong but politically dangerous doctrines that can do damage to any well-ordered society. He therefore moves from a critique of ideas to a critique of the practices of the French Revolution. The often misunderstood gap between this critique and the defence of the American Revolution is explained. Accurate predictions made as early as 1790 about the inevitable rise of violence and future military dictatorship in France, epitomized by Napoleon only after Burke's death, are highlighted.

Chapter 9 takes the final step towards proving the internal unity of Burke's ideas. For this purpose the concept of intuition, understood in the context of Henri Bergson's philosophy, is used. The unifying intuition in Burke's political thought is defined as "fear of arbitrary power"; in this context, "arbitrary power" is defined as power whose only source is the unlimited human will, whether individual or collective. Its source can be either absolute monarchy or the direct power of the people, the majority of whom rejects the wise constraints of tradition, religion and law and push any state towards violence and destruction. The French Revolution opened the door for the first time to precisely this new form of arbitrary power.

The conclusion offers a final summary of Burke's theoretical legacy with the introduction of the British political philosopher Michael Oakeshott's notion of "political rationalism", which links rationalism to modernity and considers it entirely in the perspective of politics. The deployment of the modern rationalist attitude in the realm of political thought and action appears to be deeply connected to political perfectionism. According to this political attitude, guided by the light of reason, man is able to continually improve social institutions until a perfect political order is achieved; tradition is therefore an obstacle to human improvement that must be overcome by a new collective will born of a properly directed intellect. The final thesis of the monograph is that as a political thinker and statesman Burke is the very opposite of a political rationalist, while his political thought is a consummate critique of political rationalism.

ПОКАЗАТЕЛ Г 7 (Статии и доклади, публикувани в нерелефирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни токове)

1. The democratic deficit of the EU: Breaking the spell of a false analogy, *European View*, ISSN: 1781-6858, online ISSN: 1865-5831, 20-2 (2021), p. 226-233 (статията е публикувана на английски език).

ABSTRACT

The article contains a critique of the concept of the democratic deficit of the EU. Its logical unsustainability is revealed by demonstrating that it is based on the ‘fallacy of false analogy’. Several of the numerous implications of this assertion are elaborated, with a special emphasis on the ‘no-demos thesis’. The article does not treat the idea of the democratic deficit of the EU merely as an analytical concept that is based on a false analogy and thus logically incorrect. For the concept has been persistently used in political debates as one of the most destructive tools against the EU. The concluding section contains a radical proposal for a counter-offensive in favour of European integration.

Демократичният дефицит на ЕС: разомагьосването на една фалшива аналогия

РЕЗЮМЕ

Статията съдържа критика на понятието „демократичен дефицит“ (ДД) на Европейския съюз (ЕС). Неговата логическа несъстоятелност е обоснована чрез разкриване на факта, че е резултат от „заблуда по фалшива аналогия“ между модерната демократична държава и ЕС. Авторът не възприема ДД само като аналитична концепция, базирана на погрешна аналогия и уязвима от логическа гледна точка. Обърнато е внимание, че ДД постоянно се използва в политическите дебати и представлява един от най-успешните инструменти срещу ЕС. В заключението е формулирано радикално предложение за контра-атака в защита на европейската интеграция.

2. Демократичен дефицит или демоикратична легитимност? Към нова понятийна рамка на Европейския съюз, сборник *Следващите седем на Европейския съюз*, София: УИ „Св. Климент Охридски“, ISBN 978-954-07-3035-6, 2020, с. 67-80.

РЕЗЮМЕ

Статията обяснява понятието „демократичен дефицит“ (ДД) като покриващо широк спектър от критики към Европейския съюз (ЕС), че е недемократичен или е недостатъчно демократичен. Авторът доказва

логическата несъстоятелност на ДД и разкрива, че то е обосновано на погрешна аналогия между ЕС и модерната демократична държава. Тази критика поражда необходимостта от създаване на нов език за описание на функционирането на ЕС, тъй като досегашният речник е дълбоко обвързан с теорията на модерната демократична държава. Въведени са и са използвани няколко елемента от тази нова концептуална рамка като демократия, „policy-politics“, „резултативна легитимност“ и др.

Democratic Deficit or democratic Legitimacy? Introducing New Conceptual Framework for the European Union

ABSTRACT

“Democratic deficit” is used as an umbrella concept covering a wide range of criticisms against the European Union (EU) as undemocratic or insufficiently democratic. The article reveals the logical unsustainability of the concept by demonstrating that it is a result of the so called “fallacy of false analogy”; in our case it is due to a wrong analogy between the EU and the modern democratic state (MDD). This rejection opens the debate about the necessity to create a new vocabulary for describing the functioning of the EU since the available one is deeply entrenched in the theory of the MDD. Several elements of this new conceptual framework -- democracy, policy-politics, output legitimacy etc., -- are introduced and applied.

3. Размисли за българския популизъм, Критика и хуманизъм, бр.1, 2007, ISSN 0861-1718, с. 71-84.

Reflections on Bulgarian Populism, Critique and Humanism, ISSN 0861-1718, No.23, 2007, p. 67-79. (английски превод на публикуваната на български език статия)

Radical demophilia: Reflections on Bulgarian populism, Eurozine (2008), ISSN (online)1684-4637 (препечатка на английския превод с променено от издателя заглавие, но същото съдържание)

РЕЗЮМЕ

Статията се фокусира върху основните характеристики на българския популизъм чрез прилагане на инструментариума на политическата теория. След кратък преглед на историята на понятието, авторът твърди, че първата победа на популизма в България е отхвърлянето на консервативния проект за конституция в Учредителното събрание през 1789 г. Независимо от разнообразието на популисткия дискурс ксенофобията не е доминираща характеристика на българския популизъм, който се подхранва от два източника. Те са омразата към политическите партии и постоянното утвърждаване в публичното говорене на контраста

между „обикновените хора“ и политическия елит. Доведен до край този контраст прехвърля характеристиките на елита върху народа – нагласа, за чието обозначаване е въведено новото понятие „радикална демофилия“.

ABSTRACT

The article summarizes the main characteristics of Bulgarian populism from the perspective of political theory. After a short historic review of the concept of populism, the author argues that the first victory of populism in Bulgaria was the rejection of the conservative constitutional project in the Constituent Assembly in 1879. Despite the pluralism of the populist discourse, xenophobia is not a dominant feature of Bulgarian populism that feeds off two sources. They are the hatred of political parties and the constant emphasis in the public discourse on an alleged contrast between ordinary people and the political elite. This goes so far as to transfer the qualities of the elite onto the people - an attitude for which the author coins the term "radical demophilia".

4. Артюр дьо Гобино: примиряване на расизма с християнството, Християнство и култура, ISSN 1311-9761, бр.47, 2019, с.62-74.

РЕЗЮМЕ

Статията проследява аргументите, с които „бащата на расизма“ Артюр дьо Гобино съвместява християнството и теорията за неравенството между расите. Обяснени са неговата позиция относно разгорещения дебат през XIX век между моногенисти и полигенисти и тезата, че „не съществува християнска цивилизация“. Според Гобино, християнството облагородява както нисшите, така и висшите раси и единствено може да смекчи пагубните последици от расосмешението, което рано или късно ще унищожи всички цивилизации.

Arthur de Gobineau: Reconciling racism with Christianity

ABSTRACT

The article traces the arguments with which the "father of racism" Arthur de Gobineau reconciles Christianity and the theory of racial inequality. His position on the heated debate in the 19th century between monogenists and polygenists and the thesis that "there is no Christian civilization" are explained. According to Gobineau, Christianity ennobles both the inferior and superior races and can only mitigate the disastrous effects of racial miscegenation, which will sooner or later destroy all civilizations.

5. Православие и демокрация: опит за политическа теология,
Християнство и култура, ISSN 1311-9761, бр.8 (2010), с. 103-11

РЕЗЮМЕ

Статията предлага навлизане в слабо разработеното изследователско поле на православната политическа теология. Подложено е на критика популярното „ориентализиране на православието“ с ударение върху идеите на Самюъл Хънтингтън. Защитена е тезата, че няма несъвместимост между православие и демокрация; традиционно обаче „източното“ християнство е много по-отчуждено от света на политиката в сравнение със „западното“ и често тласка вярващите към политическа апатия.

Orthodox Christianity and democracy: an attempt at political theology

ABSTRACT

This article offers an entry into the underdeveloped research field of Orthodox political theology. It comments on the popular “orientalisation of Orthodox Christianity” with an emphasis on the ideas of Samuel Huntington. The thesis that there is no incompatibility between Orthodoxy and democracy is defended; however, traditionally "Eastern" Christianity is much more alienated from the world of politics than "Western" and often pushes believers towards political apathy.

6. Джон Стюарт Мил и неговият принцип за равенство между половете в: Мил, Джон Стюарт. *За подчинението на жените*, София: Сиела, ISBN 978-954-28-0699-8, 2010, стр. 7-19

РЕЗЮМЕ

Текстът представлява увод към първия превод на български език на книгата на Джон Стюарт Мил „За подчинението на жените“ (1869). Разгледан е контрастът между претенциите на Великобритания за водеща световна сила и унижителното положение на жените в правно и политическо отношение. Анализирани са защитата на равенството между половете и е демонстриран комплексният характер на нейните аргументи, черпещи сила от историята, логиката, психологията и етиката.

John Stuart Mill and his principle of gender equality

ABSTRACT

The text is an introduction to the first Bulgarian translation of John Stuart Mill's book “On the Subjection of Women” (1869). It examines the contrast between Britain's claim to be the world's leading power and the degrading legal and

political position of women. The defence of gender equality is analysed and the complex nature of its arguments is demonstrated, drawing strength from history, logic, psychology and ethics.

7. Нова Атлантида или науката като суверен в: Бейкън, Френсиз. *Нова Атлантида*, превод от английски, увод и бележки: Светослав Малинов, София: Сиела, ISBN 978-954-28-0251-8, 2008, с. 7-21.

РЕЗЮМЕ

Текстът представлява увод към първия превод на български език на книгата на Френсиз Бейкън „Нова Атлантида“ (1623). Обяснено е ключовото място в творчеството на Бейкън на този често подценяван и пренебрегван текст, чрез който е направен опит да бъдат представени в максимално достъпна форма ползите от прилагане на методите на модерната наука. Независимо от формалната си незавършеност книгата е определена като напълно завършена философска притча, описваща едно идеално общество, в което науката е осигурила мир и благоденствие.

New Atlantis or Science as Sovereign

ABSTRACT

The text is an introduction to the first Bulgarian translation of Francis Bacon's book “New Atlantis” (1623). It explains the key place in Bacon's oeuvre of this often underestimated and neglected text, which attempts to present in the most accessible form the benefits of applying the methods of modern science. In spite of its formal incompleteness, the book has been described as a complete philosophical parable, describing an ideal society in which science has secured peace and prosperity.

8. Томас Хобс и гражданската философия, Разум, ISSN 1312-1146, бр. 4, 2007, с. 37-47.

РЕЗЮМЕ

Статията предлага въведение към най-известните политически аргументи на Томас Хобс, представени в книгата му „Левиатан“ (1651). Авторът разглежда често пренебрегваните първи дванадесет глави на книгата, където Хобс излага своето разбиране за езика и същността на философията. Новаторската концепция за „гражданска философия“, с която Хобс особено се е гордеел, задава най-добрата основа за разбиране на „естественото състояние“ и характеристиките на суверена.

Thomas Hobbes and civic philosophy

ABSTRACT

The article offers an introduction to Thomas Hobbes's most famous political arguments as presented in his book "Leviathan" (1651). The author examines the often-overlooked first twelve chapters of the book, where Hobbes sets out his understanding of language and of the essence of philosophy. The innovative concept of "civic philosophy," of which Hobbes was particularly proud, sets the best foundation for understanding the "state of nature" and the characteristics of the sovereign.

9. Има ли бъдеще понятието „гражданско общество“?, Разум, ISSN 1312-1146, бр.1, 2007, с. 99-116.

РЕЗЮМЕ

Статията се фокусира върху смисловите трансформации на понятието „гражданско общество“. Проследявайки историческото му развитие, авторът отбелязва неговото „възраждане“ след 1989 г. при анализа на прехода от тоталитаризъм към демокрация. Формулирана е тезата, че макар и да е незаменимо в политическите дебати, понятието гражданско общество постепенно губи своята състоятелност извън контекста на „транзитологията“.

Does the concept of "civil society" have a future?

ABSTRACT

The article focuses on the transformations of the meaning of the concept of "civil society". Tracing its historical development, the author notes its "revival" after 1989 in the analysis of the transition from totalitarianism to democracy. The thesis is formulated that although the concept of civil society is indispensable in political debates, it is gradually losing its relevance outside the context of "transitology".

10. Що е политика?, сборник *20 години българска политология*, УИ „Св. Климент Охридски“, ISBN 10:954-07-2369-8, 2006, стр. 114-132

РЕЗЮМЕ

Статията представя три възможни отговора на въпроса „Що е политика?“. Първият отговор е наречен „модерен“ и според него политиката е борба за власт и налагането на частен интерес като всеобщ; вторият е определен като „отговор на древните“ и в неговия център е идеята за справедливо

управление. Съвременните общества се нуждаят от трети „демократичен“ отговор, който е съобразен с неизбежния плурализъм и стремеж към мирно съжителство.

What is Politics?

ABSTRACT

The article presents three possible answers to the question "What is politics?". The first answer is called "modern" and according to it politics is a struggle for power and the imposition of private interest as universal; the second is defined as "the answer of the ancients" and at its centre is the idea of just government. Modern societies need a third 'democratic' response that is consistent with inevitable pluralism and the quest for peaceful coexistence.

11. Ще оцелее ли националната държава?, сборник *Глобализацията и новите граници на политическото*, София: ИК ЕОН, ISBN 954-9699-18-8, 2004, с. 57-63

РЕЗЮМЕ

Статията представлява опит за оборване на набиращата популярност теза за „неизбежното отмиране на националната държава“. След като предлага дефиниция на понятието „държава“ и обвързва нейното възникване с европейската модерност авторът се спира на натиска върху нейните традиционни институции в епохата на глобализация. Защитата на националната държава е обоснована чрез нейното обвързване с демократичната форма на легитимност, която няма убедителна алтернатива.

Will the Nation State Survive?

ABSTRACT

The article is an attempt to refute the thesis of the "inevitable withering away of the nation-state" which is growing in popularity. After offering a definition of the concept of the state and linking its emergence to European modernity, the author discusses the pressures on its traditional institutions in the age of globalization. The defence of the nation-state is justified by linking it to the democratic form of legitimacy that has no convincing alternative.

12. Хана Арентд за тоталитаризма и тоталитарния лидер, Разум, ISSN 1312-1146, бр.3, 2004, с. 21-35.

РЕЗЮМЕ

Статията предлага две допълващи се интерпретации на понятието „тоталитаризъм“ у Хана Арентд. Разгледана е връзката между идеологията и лидера при тоталитаризма и проблемите при нейното обосноваване и описание. Демонстрирани са някои несъответствия и слабости при обяснението на поведението на лидера в контекста на терора при тоталитаризма.

Hannah Arendt on totalitarianism and the totalitarian leader

ABSTRACT

This article offers two complementary interpellations of the concept of totalitarianism in Hannah Arendt. The relationship between ideology and the leader in totalitarianism and the problems in its justification and description are examined. Some inconsistencies and weaknesses in explaining leader behavior in the context of terror under totalitarianism are demonstrated.

13. Робърт А. Дал: Плуралистичната теория за властовата структура в модерните демократични общества, Политически изследвания, ISSN 0861-4830, бр.2, 1993, с. 56-70.

РЕЗЮМЕ

Статията анализира плуралистичната теория на Робърт Дал за функционирането на властта в САЩ. Специално внимание е отделено на неговото понятие за власт и прилагането му при изследване на властовите отношения в демократичните общества. Разгледани са основните критики на плуралистичната теория, разширяващи обсега на понятието за власт, използвано от Дал.

Robert A. Dahl: The pluralist theory of power structure in modern democratic societies

ABSTRACT

This article analyses Robert Dahl's pluralist theory of the functioning of power in the United States. Special attention is given to his concept of power and its application to the study of power relations in democratic societies. The main criticisms of pluralist theory are examined, extending the scope of the concept of power developed by Dahl.

14. Мажоритарният принцип и политическият плурализъм в епистемологическа перспектива, Политически изследвания, ISSN 0861-4830, бр. 1, 1992, с. 30-38.

РЕЗЮМЕ

Статията изследва епистемологическите измерения на мажоритаризма и политическия плурализъм. Авторът представя обосноваването на мажоритарния принцип от Джон Лок и проблематичното му съвместяване с политическия плурализъм в контекста на теорията на демокрацията.

The Majoritarian Principle and Political Pluralism in Epistemological Perspective

ABSTRACT

This article explores the epistemological dimensions of majoritarianism and political pluralism. The author presents John Locke's justification of the majoritarian principle and its problematic reconciliation with political pluralism in the context of democratic theory.

ПОКАЗАТЕЛ Г 9 (Студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни токове)

1. Макс Щирнер като политически мислител, сборник *Да отместваш бариери. Дисциплини, епохи, поколения*, София: УИ „Св. Климент Охридски, ISBN 978-954-07-5181-8, 2021, с. 131-153

РЕЗЮМЕ

Текстът разглежда политико-теоретичните следствия от философските идеи на немския философ Макс Щирнер, развити в основния му труд *Единственият и неговата собственост (Der Einzige und sein Eigenthum, 1844)*. Анализирани са неговите критики към ключови идеи на съвременните му философи, както и основните му понятия като себеотчуждение, себевладеене, егоизъм и пр. Защитена е тезата, че независимо от своя философския радикализъм неговите идеи се оказват политически консервативни и безопасни за установената власт.

Max Stirner as a political thinker

ABSTRACT

This text examines the political-theoretical implications of the philosophical ideas of the German philosopher Max Stirner, developed in his major work *The Ego and Its Own (Der Einzige und sein Eigenthum, 1844)*. His critique of key

ideas of his contemporary philosophers is analyzed, as well as his basic concepts such as self-alienation, self-possession, egoism, etc. The thesis is defended that despite his philosophical radicalism, his ideas prove to be politically conservative and supportive of the established powers.

2. Уводна студия към превода на „Два трактата за управлението“ от Джон Лок, Джон Лок. *Два трактата за управлението*, превод от английски, увод и бележки: Светослав Малинов, София: ГАЛ-ИКО, ISBN 954-8010-64, 1996, с. 7-41.

РЕЗЮМЕ

Текстът представлява увод към първия превод на български език на книгата на Джон Лок *Два трактата за управлението* (1690). Разгледан е историко-политическия контекст през втората половина на XVII век и е проследен научния дебат относно нейното датиране и намеренията на автора. Анализирани са политическите идеи на Робърт Филмър и тяхното оборване в Първия трактат, както и най-важните идеи и понятия от Втория трактат.

Introduction to the translation of John Locke's Two Treatises of Government

ABSTRACT

The text is an introduction to the first Bulgarian translation of John Locke's *Two Treatises on Government* (1690). It examines the political-historical context in the second half of the XVII century and traces the scholarly debate over its dating and the author's intentions. Robert Filmer's political ideas and their refutation in the First Treatise are analyzed, as well as the most important ideas and concepts from the Second Treatise.

ПОКАЗАТЕЛ Е 21 (Публикувано университетско учебно пособие)

1. „За духа на законите“ на Шарл-Луи дьо Монтескьо. Кратък увод, София: УИ „Св. Климент Охридски“, ISBN 978-954-07-5721-6, 2023, 166 страници.

РЕЗЮМЕ

Книгата е посветена на класическото произведение в историята на политическата мисъл „За духа на законите“ (1748) на Шарл-Луи дьо Монтескьо. Публикацията съдържа кратка биография на Монтескьо и анализ на цялостния текст на неговия труд включително и на често

пренебрегваните последни пет книги, посветени на римското и феодадно право. За първи път на български език е представено цялото съдържание на „За духа на законите“, състоящо се от 35 книги, съдържащи 605 глави.

“The Spirit of Laws” by Charles-Louis de Montesquieu. A Short Introduction

ABSTRACT

This book is focused on the classic work in the history of political thought, “The Spirit of Laws” (1748) by Charles-Louis de Montesquieu. The publication contains a brief biography of Montesquieu and an analysis of the complete text of his work including the often neglected last five books on Roman and feudal law. For the first time, the entire contents of “The Spirit of Laws” consisting of 35 books containing 605 chapters, are presented in Bulgarian.

2. „Два трактата за управлението“ на Джон Лок. Кратък увод, София: УИ „Св. Климент Охридски“, ISBN 978-954-07-5576-2, 2022, 133 страници.

РЕЗЮМЕ

Книгата е посветена на класическото произведение в историята на политическата мисъл „Два трактата за управлението“ (1690) на Джон Лок. Публикацията съдържа кратка биография на Лок и въведение в историко-политическия контекст през втората половина на XVII век във Великобритания. Направен е анализ на цялостния текст на включително и на често пренебрегвания Първи трактат; специално внимание е отделено на основните понятия „естествено състояние“, „собственост“, „мълчаливо съгласие“, „право на съпротива“ и т.н.

“Two Treatises of Government” by John Locke. A Short Introduction

ABSTRACT

The book is focused on the classic work in the history of political thought, “Two Treatises of Government” (1690) by John Locke. The publication contains a brief biography of Locke and an introduction to the historical-political context in Britain during the second half of the XVII century. An analysis is made of the complete text, including the often neglected First Treatise; special attention is devoted to the basic concepts of “state of nature”, “property”, “tacit consent”, “right of resistance”, etc.